Ч. 163 Неділя 21 липня (2 серпня) 1896. Рік VI

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенєм оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Людвіка Пльона і в ц. к. Старостах на провинциї:

на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:

на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

До характеристики наших відносин.

(Дальше).

Задля баламутства внесеного до рускої справи москвофілами — каже „Правда“ дальше — як і задля політичної блуканини п. Романчука по манівцях консолідациї, закаламучено нашу справу, що й так не була ще зовсім ясна і зрозуміла правительству й Полякам, а неприхильним користному її полагодженю чинникам послужило се лише вигідним приводом, поступати з Русинами в богатьох випадках давною дорогою, до якої від десятків літ навикли деякі орґани.

Отже коли п. Романчук жалкує, „що система супроти Русинів не змінила ся“, то нехай велику частину вини за се прийме на себе і свою політичну блуканину. Він жеж сам ще в 1892 р. признавав, що правительство почало змінювати неприхильну супроти Русинів систему, коли ще ледво деякі познаки сеї зміни стали проявляти ся.

„Се був початок нової політики супроти Русинів, писав в січні 1892 віденьский кореспондент „Діла“ (очевидно сам п. Романчук), завдаток нам даний, а ми не перестанемо добивати ся всіх тих прав, які конституция австрийска признала всім народам держави. Осягненє тих прав і відповідного нашому народному достоїнству становища в державі — буде залежати найбільш від розважного, консеквентного і ділльного поступованя цілої рускої суспільности, а передовсім руских послів“.

Нехай жеж п. Романчук з рукою на серци скаже, чи справді поступованє руских послів, а іменно єго і п. Телішевского було розважне і консеквентне? (Нагадуємо тут також добре відому брошуру п. Телішевского видану п. Павликом з кінцем 1891 р. „Розмова п. Т-го з Турчаньским Русином“). Нехай і „Діло“, що хоче бути речником рускої суспільности, відповість, чи воно поступало розважно і консеквентно? Нехай сама редакция завдасть собі стільки труду і перегляне всякі статі в „Ділі“ від „нової ери“ аж доси, а сама певно своїм очам не повірить, що безнастанно робила такі заячі скоки. А коли редакция переведе сама над собою огляд своєї роботи політичної, то нехай також ударить ся в груди і з смиренним та сокрушеним серцем прийме велику частину вини за малі успіхи або й невдачі в рускій народній політиці за останнє шестиліттє. І п. Романчук і „Діло“ та єго навіть найгорячійші прихильники бачать добре, що своїм поступованєм загнали ся в безвихідні сутичі, що треба иншою дорогою іти. Однак засліпленє не позваляє їм провидіти, наморока, що закрила їм очи, не дає їм побачити прямого шляху, з якого збили ся, та й пиха, в яку вони збили ся, заманюючи самих себе, що нібито весь нарід руский стоїть за ними і їх політикою — не позваляє їм признати ся до сеї блуканини. Се річ певно прикра, але конечна, коли розходить ся о добро рускої справи, о дальший, успішнійший розвиток руского народу в Австриї. Признанє вини се половина поправи. А признати ся повинні і п. Романчук і „Діло“, що збравши ся з москвофілами, запропастили нашу добру справу.

Були вправді lucida intervalla і у п. Романчука і в редакциї „Діла“, коли вони признавали, що москвофіли се вороги рускої справи, що вони спиняють розвиток руского народу. Так н. пр. на зборах „Народної Ради“ у Львові 3 мая 1894 р. п. Романчук яко голова того-ж товариства виразно призпав, що „частина староруської партиї ділає деструктивно і заняла неможливе становище, спиняючи розвиток справи рускої“, що „в загальних руских інституциях (се вже специяльний термін п. Романчука для означення Гал. рус. Матиці, Ставропигійского Інститута і Народного Дому) істнує давне ворогованє. Се своєю дорогою не спиняло п. Романчука робити „довірочні“ збори з Марковом et Comp. у Львові, а з Щавиньским et cons. у Відни, бо така взагалі баламутна і неконсеквентна вся політика єго. Але-ж було доволі часу, по всіх заходах консолідацийних з москвофілами впевнити ся, що хоч вони нібито пригорнули до свого серця блудного і розкаяного п. Романчука і прихильників тої політики, а всеж таки ні одного з тих москвофіли не приняли і не приймуть до „загальних руских інституций“, в котрих кількох Русинів-народовців принятих за давнійших часів засуджені на майоризацию і вимерте, бо там не дістане ся ніякий найбільше опозицийний народовець, найгорячійший прихильник Маркова і Щавиньского. Всї ті панове опозицийно-консолідацийні могли впевнити ся наглядно і виразно, що москвофіли під командою шефа ґенерального штабу Б. А. Дідицкого і єго загонистих ад'ютантів уважають наших опозицийників тараном до розбиваня Русинів-народовців, що вважають їх „холопами“ своїми, а не допускають їх нїде до своїх „загальних руских інституций“, бо вони ще за мало скацапіли, ще не зовсім „благонадежні“, отже й не достойні засїдати з ними в сих твердинах москвофільства.

6)

До бігунів.

(За Паєром, Зіґлеримідтом, Льорцінґом і др.)

(Дальше).

III.

Наукове значінє подорожий до бігунів або чого там шукають люди. — Що то єсть бігун і як він може виглядати. — Сплощенє бігунів і чому чоловік важить більше на бігуні, як деинде. — День і ніч на бігуні. — Північна зоря і маґнетизм землї. — Чи не на бігунах був початок всего житя на земли?

Чого людем забагає ся дістати ся конче до бігунів, і чому они так часто туди вибирають ся, хоч можуть бути майже певні того, що там наложать головою? Перший початок до подорожий до північного бігуна дала, як вже знаємо, охота винайти коротшу і лекшу дорогу до Хіни. То було причиною, що на далекій півночи відкрито богато нових земель і великі богатства північного моря. Дороги до Хіни не винайдено, а бодай показало ся, що она була би далеко довша і небезпечнійша як всяка инша. За то знайшла ся заплата за труди в ловли всїляких зьвірят морских. Коли опісля на північнім бігуні не стало вже тих зьвірят або число їх так змаліло, що ловля не виплачувала ся, кинулись люди до полудневого бігуна, сподіваючись, що там знайдуть подібні відносини як на північнім. О скілько та надія оправдала ся чи нї, побачимо пізнїйше, а поки що будемо держати ся лиш самого північного бігуна.

З ловлею в сторопах на далекій півночи закінчила ся, можна би сказати друга доба подорожий до бігуна. Відважні мореплавці, шукаючи що раз нової добичи, запускали ся як найдальше на північ, аж наконець побачивши, що не мають там ніякого інтересу, дали спокій. Тогди розпочали ся систематичні подорожи наукові. Вже попередні мореплавці розслїдили богато сторін на далекій півночи, відкрили нові землї, віднайшли нові зьвірята і ростини, та пізнали і описали цікаві з'явища природи в сих сторонах. Учених взяла охота розширяти тепер дальше круг знаня о найнеприступнійших кінцях землї. В першім ряді розходило ся о розширенє відомостий землеписних (географічних), о вислїдженє того, чи ще дальше на півночи, чи на самім бігуні єсть якась земля, чи лиш вода — море. З поступом в розвою наук природних знаємо н. пр. що земля має в собі силу маґнетичну і що та сила, чим дальше на північ тим більші показує якісь зміни. З силою маґнетичною стоїть в тїсній звязи також і дивне то з'явище, яке дуже часто можна бачити на далекій півночи — т. зв. північна зоря. З тою самою силою стоїть в звязи також і електрика, котра так важну грає тепер ролю в нашім житю. Повстала нова наука, метеорольоґія, або наука о змінах і з'явищах у воздусї, котра іменно для господарства має велике значінє, бо учить як пізнавати зміни воздуха і заповідали наперед погоду і непогоду, а бігуни вкриті вічними ледами і снїгами мають великий вплив на стан воздуха. Все то і богато ще инших питань заставило многих відважних шукати на бігунах того, що не знаємо, або доповненя і поясненя того, що нам ще лиш в части звістне. Заким же приступимо до обговореня деяких важнїйших питань наукових, стоячих в звязи з бігунами, мусимо насамперед поставити собі ясно перед очи, що то єсть бігун.

Бігунами звичайно називаємо оба ті кінцї, на котрих обертають ся прості деревляні двері. Бігуни стоять на однїм місци, хоч двері обертають ся. І земля обертає ся раз на 24 годин доокола своїх бігунів. А деж у неї ті бігуни? Щоби то лїпше зрозуміти, возьмім собі велику, круглу бараболю, коли можна таку, котра була би дрібсчку ширша як довша і проколїм єї дротиком на скрізь через саму середину, але в той бік, котрим она трохи коротша. В тім місци, де ми вкололи дротиком і де дротик вилїз з барабольки, то вісь та буде іти з одного бігуна до другого. Отже так само маєсь річ і з землею. В нїй нема, що правда дійстної якоїсь оси, якогось дротика, але та проста лінія, що

Наспіла отже крайна пора визволити ся з сего москвофільского ярма, скинути полуди з очий і глянути на нашу справу своїми очима, а не скрізь окуляри Маркова і „Галичанина", а се не тільки тому, що нас правительство перед такою спілкою остерігало в 1890 р. і від того зробило залежною свою поміч для розвитку рускої народности в Австриї. Ми повинні рішучо виречи ся всякої спілки і всяких компромісів і „сделок" з москвофілами **засаднично**, бо ми бачимо на кождім кроці нашої народної роботи, що москвофіли завзяті вороги розвитку руского народу Ми повинні виречи ся всякої спілки з москвофілами, бо они вносять деморалізацию і гниль в руску суспільність, учать її маловажити рускі школи, руске урядоване, бо волять, щоб все було польске, як має бути руске народне. Ми повинні виречи ся рішучо сеї спілки, бо москвофіли спиняють всяку нашу органічну роботу і всюди як рак точать наш організм. Пок. Даміян Гладилович сказав по проголошеню деклярациї п. Романчука в соймі 1890 р. сї вельми важні слова: „Колиб ми тепер нїчого більше сим способом не осягнули, лише се, що зірвали з кацапами, то се вже величезний успіх, бо тепер будемо самі на себе працювати".

Одначе досьвід недовгим протягом часу показав, що п. Романчук і занадто звязаний давними відносинами з кацапами і не доріс до такої ролї трудної. Він не вспів взнести ся на ширше становище і обняти ширшим овидом руску справу і глядів на неї по рутеньски. Wir brauchen nichts zu thun, die Regierung wird selbst für uns sorgen. Що він так розумів полїтику названої „Дїлом" „нової ери" — стверджує найкрасше недавна статя в „Дїлї", з котрої ми дещо дословно навели в ч. 26, що нїбито чудотворним лїком для рускої справи єсть „зміна системи" (а се має зробити правительство розпорядженями) „а решта скорше чи пізнїйше сама прийде". Так поучував п. Романчук руску суспільність кілька лїт і піддержував її в бездїльности, а коли правительство того або сего не зробило, тоді невдоволенє і опозиция!

Ми тимчасом инакше зрозуміли акцию 1890 р. Ми зважали, що Русини-народовці повинні станути до роботи народної на яснім становищі і визволити ся від усяких елементів, що нашу справу затемнюють або розвиток рускої народности спиняють. Ми допевнили ся, що чиста справа вимагає і рук чистих, а до роботи народної не можна ставити з такими Купчанками, Марковами і т. п., що накладають руки на рідну матір Україну-Русь, щоби віддати її катам на погибель. Ми з свого боку вказували на потребу очищеня рускої суспільности з елементів, що вносять в нїо лише заколот, накликають всяке лихо і спиняють всяку позитивну і реальну роботу для просьвіти і економічно-культурного подвигненя руского народу (нагадаємо аґітациї москвофільскі проти Народної Торговлї, Просьвіти, Днїстра і т. д.). Коли ж п. Романчук проголосив в соймі 1890 р. іменем народовців відому заяву, ми вважали се рішучим розривом Русинів-народовців з москвофілами і задля того з свого боку в грудневім випуску 1890 р. в статті „Почини нової доби" повитали щиро і горячо сей зворот керманичів нашої партиї з дороги полїтичної блуканини до полїтики основаної на виразних принципах — одначе ми вказали заразом, що потреба тепер пильної і невсипучої праці Русинів, щоб тою дорогою довести руский нарід до кращої долї.

„Се проясненє нашої справи, писали ми тоді, вважаємо почином нової доби в національно-полїтичнім житю Русинів („Дїло" зразу з шумом проклямувало „нову еру") хоча зовсїм не манимо ся надією, щоби без труду і праці посипались для Русинів всїлякі здобутки. Не знеохочуймо ся хоч би навіть неудачами, не тераймо духа, коли може навіть і серед нас проявлять ся деякі сумнїви, бо ідея правди вимагає великого труду, мусить собі промостити тернисту дорогу щирою, невсипучою працею. Від доброї органїзациї, від щирої і невсипучої праці, від виявленя сили Русинів, від поступованя простою дорогою проголошеної проґрами залежний буде і дальший успіх розпочатого дїла. Не забуваймо нїколи, що в наших головно руках спочиває доля і будуччина руского народу".

Поклик сей до праці орґанїчної підняли ми именно задля того, позаяк добре тямили рутеньскі навички рускої суспільности (wir brauchen nichst zu thun. die Regierung wird schon selbst für uns sorgen). Ми вказували і тоді й опісля, що Русини-народовці повинні, ставуши раз принципіяльно на тій дорозі окремо від москвофільских і радикальних елементів, почати позитивну працю серед народу на основі проголошених нринципів, а від правительстваі більшости соймової польскої вимагати потрібних для розвитку Русинів уступок на поліадміністрациї, судівництва, шкільництва і т. д.

Так зрозуміли акцию з 1890 р. і деякі народовці, хоч на жаль таких було дуже мало. Так н. пр. ще на зборах „Народної Ради" у Львові в грудни 1893 р. коли то вже п. Романчук порозумів ся з Б. А. Дїдицким і почав ставити мости до відвороту в сторону кацапского табору, др. К. Левицкий вказурав на те в своїм рефераті, що ми, не оглядаючись на полїтику прихильну або неприхильну правительства до Русинів, повинні вести роботу орґанїчну з долини — бо і полїтичні здобутки не принесуть нам хісна, скоро не зуміємо користуватись полїтичними правами, що не треба знеохочуватись навіть неудачами, а з вірою в будуччину йти сьміло вперед.

Одначе сї слова перегомонїли без успіху. „Народна Рада" не вчинила нїчого задля „орґанїчної роботи з долини", скликувано лише тут і там віча, на котрих москвофіли й радикали силкувались похоронити „нову еру"; на ухвалах шумних резолюций кінчилась звичайно вся робота, з котрої народови не тілько не прибуло ані крихти полекші, але збільшено тим чимало баламутство серед рускої суспільности. Проява се тим сумнїйша, що й деякі народовці, забажавши „популярности", пішли на руку москвофільско-радикальним демонстрантам і лишивши на боці „лїтературні ріжниці і національні погляди", вкупі з ними напоювали нарід песимізмом і десперациєю, замість взяти ся хоч би до дрібної, але позитивної роботи для єго економічного й культурного подвигненя.

(Конець буде.)

Перегляд полїтичний.

Зачувати, що Рада державна буде склика на в днях межи 20 а 24 вересня с. р. і буде радити до 20 грудня. По Різдві будуть скликані сойми.

З нинїшним днем входить в житє орґанїзация мінїстерства зелїзниць. З сим днем переходять також всї краєві дирекциї зелїзниць державних, отже й галицкі у Львові, Кракові і Станїславові під безпосередний заряд мінїстерства зелїзниць а ґенеральна дирекция у

іде від одного бігуна до другого, називає ся осею. Обвяжім же барабольку по серединї між обома бігунами червоною ниточкою, то від неї до одного і другого бігуна буде однаково далеко; она передїлить барабольку на дві рівні части і длятого назвемо єї рівником. Таку лїнїю, нїби ту червону ниточку думаємо собі також і на земли і так само звемо єї рівником. Припустім же, що на червоній ниточцї на барабольцї сидить мушка — то нїби чоловік десь на рівнику землї. Коли раз обкрутимо барабольку доокола себе, то мушка чоловік, зробить як-раз так велику дорогу по воздусї, як та ниточка рівник. То само буде й на земли, коли там на рівнику замість мушки посадимо чоловіка. Вимірено докладно, що рівник на земли має 5400 миль або около 40,000.000 метрів. Отже коли чоловік стоїть на рівнику, то за 24 годин, коли земля раз обкрутить ся на своїх бігунах, або як то каже ся, доокола своєї оси, він зробив 5400 миль дороги в просторі сьвітовім, або 225 миль на годину, а майже 4 милї на мінуту (докладно 3 милї і три чверти). Чоловік не чує того, що так борзо летить сьвітами, бо стоїть на земли на однім місци і лиш разом з нею обертає ся. Не так вже на бігунї. Погадаймо собі, що Нанзен стоїть на бігунї землї, як та мушка на барабольцї, то він обертає ся з ним також, але зовсїм вже не з такою скоростию, як би то було на рівнику. За годину оберне ся може всего лиш на кілька цалів а за 24 годин обкрутить ся раз доокола себе. Коли-б то було в ночи, а він дивив ся на якусь звізду, що стояла низько до землї, то видів би, як би та зьвізда поволеньки посувала ся чим раз дальше на захід і щезала єму з очий а наконець станула би єму поза плечима і наконець вернула з другого боку та станула знов перед ним. Значило би то, що земля обернула ним раз доокола і що минуло як-раз 24 годин.

Треба-ж ще тепер знати, що кожде колесо, коли розходить ся о вимір, дїлимо на 360 частий, а кожду таку часть називаємо степенем, а степень дїлимо на мінути і секунди. Рівник єсть круглою лїнїєю, колесом, що іде доокола землї і має длятого 360 степенїв. А що цїлий рівник має 5400 миль, то на один степень рівниковий припадає по 15 миль. Коли земля обертає ся, то чоловік робить з нею на рівнику на годину 15 степенїв, або як вже сказано повисше 225 миль.

Зробім же тепер так: возьмім білу нитку і обвяжім нею нашу барабольку-землю, але від одного бігуна до другого на около. Зробить ся з неї знову колесо. Подумаймо собі, що таке саме колесо від бігуна до бігуна єсть і на земли. Єго називаємо полуденником, длятого, що у всїх людий, котрі жиють на земли на тім колесї чи дальше від себе чи близше, єсть в однім і тім самім часї полудне. Люди взялись міряти і се колесо. Особливо взялись були до того Французи, під конець минувшого столїтя, бо їм розходило ся о то, щоби завести нову міру, котра би була взята із розмірів землї. Як кожде колесо, так і полуденник подїлено на 360 степенїв і взято ся міряти ті степенї. Показало ся однакож, що ті степенї на міру довготи не суть однакові, лиш чим близше до рівника, тим они коротші, а чим близше до бігуна тим довші. З того показало ся, що полуденники не суть зовсїм круглими колесами, але подовгастими, що они близше рівника вигнуті більше, а на бігунї сплощені. Земля не єсть отже зовсїм кругла, лиш на бігунах трохи сплощена. Яка сему причина?

Многі розслїди наукові показали, що земля колись дуже давно, в перших початках, коли ще почала була творити ся, була вся огнисто плинна, була одною розтопленою масою, котра поволи з верха остигала. Але вже тогди обертала ся она доокола своєї оси. В наслїдок т. зв. відосередної сили збивала маса єї більше по серединї межи обома бігунами отже на рівнику; тут ставала она чим раз ширша а на бігунах пласла. Коли відтак остигла, то на бігунах остала ся сплощеною.

Якже може виглядати земля на бігунї? Все що о тім знаємо, єсть лиш то що она там трохи сплощена. Більше розкажуть нам Нанзен або Андре коли звідтам вернуть. Можна тут повторити хиба лиш то, що розказує звістний повістеписатель Верн, котрого буйна фантазия видумала й то, як виглядає земля на бігунї. А Верн має особливе щастє з своїми вістями. Він видумав подорож доокола сьвіта в 80 днях, а нинї людем до того вже й тілько днїв не треба. В своїй повісти „Навтілюс" видумав він підводний корабель — нинї суть вже й такі кораблї а Швед Гамберґ предложив був навіть в шведскім товаристві для антропольоґії і ґеоґрафії в 1891 р. проєкт, щоби таким кораблем їхати до бігуна. В повісти „Пригоди капітана Гаттераса" розказує Верн, що той капітан відкрив близько бігуна „остров королевої" і що сам осередок бігуна знаходить ся в челюстях якогось вулькану, на котрий Готтерас видобув ся і вивісив анґлійску хоругов. Все то буйна фантазия, але на основах наукових як то побачимо дасть хоч дрібку правди відгадати.

(Дальше буде).

Відни закінчила з вчерашним днем своє урядоване.

—

До англійских ґазет доносять з Константинополя, що положенє Туреччини ще від 1881 р. не було так прикре, як тепер. Всї гроші, які правительство турецке дістало з послїдної пожички вже розійшли ся, головно на потреби міністерства війни і адмінїстрациї, а урядникам нема вже з чого виплачувати пенсий.

Розійшла ся знову чутка о заручинах італїяньского наслїдника престола в княг. Оленою Чорногорскою. Туриньска ґазета доносить навіть, що в сій справі веде ся переписка між королем Гумбертом, а царем. (Чи то лиш не качка ґазетярска? Вість ту вже раз заперечувано).

Новинки.

Львів дня 1 серпня 1896.

— **Перенесеня.** Ц. к. Намістництво перенесло інжинїра Володисл. Костквевича з Станиславова до Львова.

— **Є. Е. Маршалок краєвий** гр. Стан. Баденї виїхав до Відня.

— **В інтернатї** ц. к. учительскої семинариї в Сокали найде поміщенє 20 до 25 учеників. Просьби о принятє до інтернату треба вносити до дирекциї семинариї найдальше до 20 серпня с. р. і долучити до них: 1) метрику хресту, 2) послїдне сьвідоцтво шкільне, 3) на случай перерви в науках сьвідоцтво моральности, 4) сьвідоцтво здоровля від повітового лїкаря, 5) сьвідоцтво убожества. Ті ученики, що були вже минувшого року в інтернатї, мають до подання долучити лише сьвідоцтво убожества. Якась часть учеників буде принята до інтернату безплатно, инші за доплатою 2 до 5 зр. місячно. Всї приняті мають мати потрібну одїж, біле і постїль. Справа принятя до інтернату рішить ся аж по вступних іспитї, котрий відбуде ся дня 1 і 2 вересня с. р.

— **Огнї.** В Устю зеленім, бучацкого повіта, погоріло онодї около 60 домів, а між ними: уряд громадский, касарня жандармериї, оба приходства греко- і римо-кат., дзвіниця коло церкви, дах на костелї і т. д. Множество людий остало без даху і хлїба. — Рівночасно горіло також в Новосїлцї язловецкій, бучацкого повіта, але близших даних поки-що нема.

— **Про огонь в Підволочисках** пишуть: Огонь вибух дня 27 липня о годинї 9-тій рано в однім з малих домків середмістя. Кількадневна посуха підготовила такий пальний материял, що о ратунку не було навіть мови, отже пожарна сторожа охотнича і зелїзнича старали ся лише зльокалїзувати пожар. Місцеве населенє, переважно жиди, не брало участи в ратунку. Що цїле місточко не погоріло, то треба завдячити зелїзничим урядникам, котрі з пожертвованєм трудили ся над спиненєм огня. Около 90 родин лишило ся без даху. При огни показало ся, що в місточку великі непорядки і що огневих приписів нїхто не держить ся.

— **Над десинфекциєю телєфонів** радять тепер поваги лїкарскі у Відни, бо доказано на численних случаях, що апарати телєфонїчні викликують не тільки розширенє внїшних недуг, але і внутрішних. В кількох случаях лїкарі сконстатували навіть туберкули, викликані вдиханєм бакцилїв туберкулїчних з трубки до говореня при телєфонах.

— **Стережіть дїти!** В Радївцях дістала ся 14-місячна дївчинка тамошного купця Вебера на цимбрине керницї і впала в воду. Мати спостерегла скоро нещастє, а старий робітник Кіршнер спустив ся на шнурі в керницю і витягнув дитину вже непритомну. Старанєм міского лїкаря д-ра Вебера удало ся привернути дитину до житя.

— **Самоубийство вояка.** В ночи на вівторок застрілив ся в виходку касарнї рядовий вояк 41-го полку піхоти в Чернівцях Никитой. Причини самоубийства ще не вислїджено, але кажуть, що они мають щось спільного зі слїдством за социялїстичні аґітациї.

— **Кровава подїя в судї.** В Варшаві засуджено двох небезпечних злочинців, Федоровича і Новака, на довголїтні роботи каторжні. Коли оголошено їм засуд, кинули ся оба на сьвідка Майчака, котрого зізнаня найбільше були важкі. Відтак витягнув Новак ніж з кишенї і пхнув ним в груди Майчака. Майчак погиб на місци.

— **Скажені свинї.** В Нових Мамаївцях на Буковинї сказило ся кілька свиний у селянина Майдана. Скажені свинї поубивано.

— **Померли:** Юлїй Опольский, почтар в Збаражи, скоропостижно; — Лев Мишковский, судовий ад'юнкт в Еґенбурзї в Долїшнїй Австриї, дня 25 липня, в 44-ім роцї житя.

Господарство, промисл, торговля, гіґієна і вихованє.

—

Добрі ради.

Кому потреба якоїсь інформациї, якоїсь ради або якогось поясненя нехай віднесе ся до нас картою кореспонденцийною, а ми дамо єму охотно і безплатно відповідь на сїм місци в „Переписцї для всїх і зі всїми", чи під єго скороченим іменем, чи під яким знаком лиш для него зрозумілим.

— Важна галузь господарского промислу для наших Гуцулів і Бойків. Єсть у нас богато таких річий, з котрих наші господарі, як би хотїли і уміли добре до того взяти ся, могли би мати значні зиски. Колись н. пр. наші Гуцули виробляли богато бриндзї і сильно торгували нею. Нинї мабуть чи вже й до Косова та Жабя не завозять угорскої бриндзї. В нашім краю минає ся богато бриндзї, але майже вся она приходить з Угорщини. Наші Бойки часто торгують нею. А чи не можна би й у нас робити доброї бриндзї на продаж? Нам видить ся, що можна би і скоро би лиш она була добре зроблена, то не уступала би майже в нічім угорскій, т. зв. лїптавскій, а хоч би дрібочку й ріжнила ся в смаку, то що-до поживности була би однака, а за то що-до цїни дешевша. Треба лиш знати, як єї робити і длятого хочемо тут подати той спосіб, яким роблять єї на Угорщинї. Господарі і вівчарі в угорских полонинах роблять майже лиш самі бундзи, котрі відтак скуповують торговельники і роблять з них бриндзю. Сьвіже молоко овече загрівають в кітлах, переливають відтак до дїжок і заґлеґають телячим ґлеґом так сильно, що в 10 до 15 минут оно вурдить ся і робить ся сир. Густу масу мішають опісля через 6 до 8 минут, щоби добре розбила ся і лишають відтак в спокою, щоби підсїла ся жентиця, котру опісля зчерпують. Сир той виливають в мішочки і вішають їх на 12 до 24 годин, щоби жентиця скапала. Опісля виймають сир і не виробляють таких бундзів, як у нас, лиш цїлу груду сира, так, як єї виймуть з мішочка, кладуть на поличку і сушать, при чім часто обертають і обтирають з верха. Коли до 8 днїв призбирає ся більше таких бундзів, приходять торговельники і купують їх; складають в полотна на вози і привозять до маґазинів. Тут кладуть їх в корита сподом вузші, в котрих на днї єсть ровець, котрим може жентиця збігати. В тих коритах може змістити ся 200 до 300 кільо. По 5 до 6 годинах виймають бундзи один за другим, обтирають і складають в друге корито; то роблять ще раз того самого дня. На другий день складають бундзи на полички, щоби схли 8 до 9 або й 24 годин, відтак обрізують верхну шкірку і дроблять бундзюруками в корита, що можуть змістити в собі 400 до 500 кільо. Подроблену масу лишають на 6 до 10 годин, щоби улежала ся, відтак вибирають більшими грудами і укладають в инших коритах та солять верствами. Наконець по 12 до 14 годинах пускають масу під деревяні валки, котрі обертає ся корбою. Перші два валки, зроблені з яворового дерева, стоять один висше другого на пів цєнтиметра, два другі стоять ще близше себе і готова бриндзя виходить з них тоненькою як папір верствою. Єї пакують в дїжочки, в котрі на спід кладуть букові тріски і такими самими трісками вкривають та затикають денцем. Так приладжена бриндзя поступає в торговлю. Щоби не скисла, держать єї в холоднім місци. Виробляють троякі сорти: густу, описаним повисше способом, котра довше держить ся; рідку, в котрій єсть трохи більше жентиці і котра до 24 годин єсть готова, але вже до 8 або 14 днїв може скиснути і бридзю з окравків, котру розтирають два рази валками і добре солять.

— Вогкі стіни можна осушити слїдуючим способом: Передовсїм треба лїтом помешканє добре висушувати. Відтак вимащує ся стїни насамперед горячим лугом, котрий робить ся з 1 кільо мила і 10 лїтрів води, але так щоби не робила ся на стїнах піна. Коли стїни висхнуть потягає ся їх другий раз мішаниною 50 дека на 30 лїтрів води. Коли-б то не помогло, то треба відлупати тинк і подивити ся, чи в самім мурі від споду не іде вогкість, а коли так, то нема иншої ради, лиш треба закликати будівничого, нехай він що порадить і поможе.

— Замащену полїтуру на меблях можна так відновити: Насамперед обмиває ся меблї платком змоченим в чистій водї і витирає ся на сухо. Відтак робить ся мішанину з льняного олію, камфорового спірітусу і трохи міцного оцту та спірітусу з оленячого рога, і нею натирає ся меблї, але легко.

— Гладкі, білі або й крашені рукавички чистить ся або бензиною (осторожність від огню!) в той спосіб, що бере ся їх на руку і миє ся губкою, вмоченою в бензину, або робить ся мішанину з доброго чистого мила і горячого молока, до котрої вбиває ся ще один жовток і додає ся кілька капель амоняку і чистить ся на руцї а відтак прасує ся під тоненьким папером.

Переписка зі всїми і для всїх.

Вп. І. Гум. в Стан.: Короткі оповістки, відносячі ся до господарства рільного і домашного, промислу і торговлї, продажи і купна ґрунтів і домів, готові ми в інтересї наших господарів, крамарів і ремісників поміщати безплатно на сїм місци. В новинках поміщаємо (також безплатно) лиш такі оголошеня, котрі надають ся до новинок, значить ся, мають якийсь загальний а не чисто приватний і особистий інтерес. За иншого рода оголошеня не дасть ся цїни наперед означити, бо то зависить від обему і рода складу друкарского, за котрий ми мусимо платити. Отже пришлїть Ваше оголошенє, а ми побачимо що з ним зробити і, коли буде потреба, повідомимо о цїнї. — *Оповістка:* Ілько Било, син Івана, Чудика, великий майстер! Маю на продаж млинки, що мелють; тартаки на крупи, звані „саморухами"; тачки на пружинах, труби деревляні, когутики до граня, копита шевскі, модне різьбарство жидівских олтариків. Ілько Било, син Івася, Чудика в Золотниках; почта в місци. (Будьте-ж так ласкаві і поясніть нам, що то за „труби деревляні" і до чого они, та яке то „модне різьбарство жидівских олтариків", бо се річ цїкава і для нас і мабуть для наших читателїв. *Ред.)* — *Вп П. С. Ю. в К.:* Питаня Ваші не стоять в нїякій звязи з рубрикою, під котрою ми постановили вести отсю переписку — хиба що може в неґативній — з вихованєм, а відтак і не надають ся до публичного трактованя. Подайте свою повну адресу, а ми Вам вимково відповімо листовно. Тут скажемо лиш, що єсть для Ваших бажань дуже легка рада — спосіб, який у нас практикують подібні люди вже від многих лїт. Дасть ся сказати кількома словами.

Телєґрами.

Шатораля-Уйгелї 1 серпня. В Кіралї Гольмеч згоріло вчера 30 домів, межи ними і будинок судовий. Огонь був підложений, бо вибухнув рівночасно на двох кінцях. Знайдено богато листів з погрозами. В містї настав великий переполох.

Франкфурт 1 серпня. Frankf. Ztg. доносять з Петербурга, що два російскі кораблї панцирні „Наварін" і „Александер II" дістали приказ відплисти до Крети.

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий.

Поручае ся

торговлю вин ЛЮДВИКА ШТАДТМІЛЛЬЕРА у Львові.

Укінчений правник з двома іспитами штатскими, шукае місця яко кандидат нотарияльний. Адрес: Лушпиньский poste restante Львів. 71

Інсерати

„оповіщеня приватні“), як для „Народної Часописи“ так також для „Ґазети Львівскої“ принимае лиш „Бюро дневників“ ЛЮДВИКА ПЛЬОНА, при улиці Кароля Людвика ч. 9, де також знаходить ся Експедиция місцева тих ґазет.

РІПА пашна стернянка

(Stoppelrübensaamen)

насіне сьвіже і певне, 1 літер 1 зр.

поручае

И. БУЛЬСЄВИЧ

Склад насіня в БОХНИ. 64

Бюро дневників і оголошень

Л. ПЛЬОНА

у Львові

улиця Кароля Людвика ч. 9.

приймає

абонамент на всї дневники

по цїнах оригінальних.

Бюро дневників і оголошень

Л. ПЛЬОНА

у Львові

улиця Кароля Людвика число 9.

приймає

абонамент на всї дневники

по цїнах оригінальных.

С. Кельсен у Відни

поручає:

Кльосети з перепливом води і без того. — Рури кльосетові. — Каналові насади з патентовим замкненем.— Збірники на воду. — Комплетні уряджена купелеві. — Вентілятори. — Прибори до водотягів, як також рури ляні і ковані. — Помпи, фонтани і всякі арматури.

Заступники для Галичини і Буковини

ГЕРМАН ГАМЕЛЬ у Львові Пасаж Гавсмана ч. 8.

На жадане висилає ся катальоґи.

Бюро дневників і оголошень **Л. Пльона** у Львові

улиця Кароля Людвика число 9, приймає

абонамент на всї дневники по цїнах оригінальних.

З друкарні В. Ловиньского під зарядом В. І. Вебера.